

OBREDJE IN BOGOČASTJE

1. Obred: lastnost, namen, (zdravilna) moč in opisovanje obreda (notranji in zunanji udeleženci)
2. Praznik (etimološko), vera - temelj praznikov; splošna in zasebna praznovanja
3. Čas v arhaičnih kulturah in koledarji, v Svetem pismu, odrešenjski čas in današnje pojmovanje časa
4. **Judovska praznovanja:** sobota in romarski (pasha, pentecoste, šotorski) ter ostali prazniki: roš ha-šanah (3 Mz 23,24-25), jom kippur (3 Mz 16), hanuká (1 Mkb 4,48-51), purím (Est 9,16-32), ... (gl. Literatura – S. Krajnc, Obred pashalne večerje...)
5. **Rimska poganska praznovanja:** koledar v starem Rimu in praznovanja (gl. Nada Grošelj...)

Vaja 1 - KOLEDARJI IN OBREDI

Navodila:

* Pisni izdelek naj vsebuje vsaj 6000 znakov brez presledkov, lahko pa tudi več.

* Koledar obravnavajte pod naslednjimi vidiki:

1. na kratko opišite okoliščine nastanka izbranega koledarja, kulturo, v kateri je nastal, nato pa obredno-religiozen pomen le tega
2. podrobnejše predstavite sistem štetja in najvažnejše praznike.
3. znotraj tega koledarja izberite praznik ali obred in ga predstavite pod naslednjimi vidiki:
  - a. zgodovinski vidik praznika in morebitno povezanost s podobnim praznikom iz druge religije ali kulture
  - b. opišite obred praznovanja praznika
  - c. naredite primerjavo s podobnim obredom v krščanskem praznovanju

* Pripravite povzetek vaje za sošolce, saj bo iz tega vprašanje na izpitu.

* Pri delu upoštevajte pravilno navajanje referenc (saj je vsaka seminarska naloga vaja za diplomsko delo, ki vas čaka!). Med viri, ki jih boste uporabili pri nalogi, mora biti vsaj en pisni vir! Wikipedija naj vam služi le kot morebitna usmeritev k drugim virom in ne kot glavni vir.

* Vajo morate v pisni obliki posredovati na elektronski naslov asistentki [Saši Batistič \(liturgika1@gmail.com\)](mailto:Saši_Batistič_(liturgika1@gmail.com)) do nje določenega datuma. Vsaka prejeta vaja bo potrjena v roku petih dni. Če potrditve ne boste prejeli, pomeni, da se je pošta izgubila in jo pošljite še enkrat.

* Na določene dneve boste vaje predstavili v razredu. Pri predstavitvi v razredu se poleg predstavljenih snovi ocenjuje tudi suveren nastop in primerna priprava na samo predstavitev (ne branje, ampak predavanje). Uporabite power-point projekcijo in druge didaktične pripomočke. Predstavitev traja 15 minut.

* pravoslavni,
* koptski (aleksandrijski),
* sirški,
* anglikanski,
* protestantski;
* baptistični
* binkoštni;
* kalvinski
* judovski, itd.

* armenski, * kitajski, * japonski, * hindujski,
* majevski, * babilonski, * azteški,
* egipčanski;
* japonski, * bahajski, * azteški, ...
ali:
* opis civilnega krsta; * civilne poroke
* obred sprejema med cieibanž, pionirje, v zvezo komunistov, ...
* obredi športnih dejavnosti

Da bi dva študenta ne izbrala in predstavljala istega koledarja, praznika ali obreda, naj predstavnik letnika izroči študentom seznam, na katerega naj vsak napiše svoje ime in izbran koledar, praznik ali obred.

Rimskokatoliška praznovanja (gl. povzetek v Gradiva, sicer pa Literatura – France Oražem...)

6. Splošni pojmi iz liturgike: etimološka razlaga, definicije; konstitucija o bogoslužju.
7. Narava krščanskega bogočastja (5Mz 26,16-18) in zgodovina odrešenja
8. Kristusova navzočnost v bogoslužju (B 7)
9. Mysterium paschale - jedro liturgičnih obhajanj; tedenska in letna pasha; idejni prazniki; tridentinska in današnja razdelitev praznikov
10. Pomen nedelje: novozavezna besedila, (pismo Plinija Trajanu (112); Justin v I. Apolog.; Didache; Sv. Ignacij Antiohijski; Koncil v Elviri okr. 300 - kan. 21)
11. Postni čas - "duhovne vaje vse Cerkve" (B 109; zakaj 40?; predpepelnične nedelje? Laetare; tiha nedelja
12. Veliki teden - cvetna nedelja; smisel procesije; krizmena maša; pomen svetih olj (kdaj, kako?)
13. Triduum sacrum; struktura in pomen bogoslužij
14. Velikonočni čas (Apd 1,3; 2,1); osmina; »Sequenza aurea« (13. stol.)
15. Advent (Raz 1,4); Božična devetdnevница; adventni venec
16. Božič; osmina in pomen praznikov v božični osmini
17. Epifanija in praznik Jezusovega krsta
18. Jezusovo darovanje - »Hypapante«; »Quadragesimae de Ephifania« (Lk 2,22-40: tri teme?) in Gospodovo oznanjenje
19. Čas "med letom" - Gospodovi prazniki (Sveta Trojica; Sv. Rešnje telo in kri; Srce Jezusovo; Kristus Kralj; Jezusova spremenitev na gori; Povišanje sv. križa
20. Marijini prazniki (Marijino vnebovzetje; Marijino rojstvo; Brezmadežna; Bogorodica; Marija pomočnica kristjanov; Obiskovanje Device Marije; Marija mati Cerkve; Žalostna Mati božja; Rožnovenska Mati božja; Darovanje Device Marije...)
21. Prazniki Angelov in svetnikov

Vaja 2 - predstavitev praznika cerkvenega leta

Vsak izdela seminarsko nalogo (v obsegu od 3 do 5 A4 strani) v kateri predstavi izbran praznik cerkvenega leta, in sicer pod naslednjimi vidiki:

- zgodovina praznika
- vsebina praznika
- potek bogoslužja ob določenem prazniku
- ljudske pobožnosti (ne šege in ljudske običaje!!!) povezane z obravnavanim praznikom
- lahko tudi predstavite lastne izkušnje z določenim praznovanjem

Naloga naj bo napisana v skladu s pravili citiranja na TEOF. Jasno naj bo razvidno kaj je citat in od kot in kaj je študentovo mnenje, spoznanje. Naloga študent odda kot pisni izdelek z vsemi morebitnimi prilogami. Vsebina naloge mora biti na voljo tudi drugim slušateljem in je del izpitne snovi. Pozitivna ocena iz naloge (napisane in predstavljenе) je pogoj za pristop k izpitu iz predmeta Osnove liturgike oz. Obredje in bogočastje.

Vsak študent pripravi tudi 10 minutno predstavitev svoje naloge, in sicer čim bolj izvirno (uporabite slikovno gradivo, glasbo, predmete ipd., če je ali so na razpolago).

Priporočena literatura:

- F. Oražem, *Leto Kristusove skrivnosti*, Družina, Ljubljana 1989
- J. Nežič, *Družina slavi Boga*, Slomškova založba, Maribor 2007
- *Direktorij za ljudske pobožnosti*, CD 102, Družina, Ljubljana 2003
- *Leto svetnikov*, Celjska Mohorjeva, Celje 2001
- N. Kuret, *Praznično leto Slovencev*, Družina, Ljubljana 1989
- S. Čuk, *Svetnik za vsak dan*, Ognjišče, Koper 1999
- <http://svetniki.org/old.html>.

<p>Seznam praznikov:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sveti Nikolaj (Miklavž) (6.12.) 2. Brezmadežno spočetje D. Marije (8.12.) 3. Jezusovo rojstvo - Božič (25.12.) 4. Sv. Štefan (26.12.) 5. Sv. Janez, apostol (27.12.) 6. Sveti nedolžni otroci (28.12.) 7. Sveta Družina 8. Sveta Božja Mati - Bogorodica (1.1.) 9. Jezusov krst 10. Jezusovo darovanje v templju - Svečnica 11. Gospodovo razglašenje (6.1.) 12. Pepelnična sreda 13. Sv. Jožef (19.3.) 14. Gospodovo oznanjenje (25.3.) 15. Gospodov vnebohod 16. Binkošti 17. Sveta Trojica 18. Sвето Rešnje telo in Rešnja kri 19. Kristus kralj vesoljstva 20. Srce Jezusovo 21. Jezusova spremenitev na gori 22. Povišanje svetega križa 23. Vnebovzetje Device Marije (15.8.) 24. Rojstvo Device Marije (8.9.) 25. Obiskanje Device Marije (31.5.) 26. Vsi sveti (1.12.) 27. Rojstvo Janeza Krstnika (24.6.) 28. Sveti Peter in Pavel (29.6.) 29. Sveti Ciril in Metod (5.7.) 30. Sveta Cecilija (22.11.) 31. Sveti Anton Puščavnik (17.1.) 32. Sveti Florijan (4.5.) 33. Blaženi Alojzij Grozde (27.5.) 34. Sveta Ana (26.7.) 35. Sveti Valentin (14.2.) 36. Sveti Martin (11.11.) 37. Sveti Jurij (23.4.) 38. Bl. Anton Martin Slomšek (24.9.) 39. Sveti Frančišek Asiški (4.10.) 40. Lurška Mati Božja (11.2.) 41. Sveti Alojzij (21.6.) 42. Marija Pomočnica kristjanov (24.5.) 43. Sveti Jernej (24.8.) 	<p>Seznam študentov, ki so izbrali praznik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ..... 2. ..... 3. ..... 4. ..... 5. ..... 6. ..... 7. ..... 8. ..... 9. ..... 10. ..... 11. ..... 12. ..... 13. ..... 14. ..... 15. ..... 16. ..... 17. ..... 18. ..... 19. ..... 20. ..... 21. ..... 22. ..... 23. ..... 24. ..... 25. ..... 26. ..... 27. ..... 28. ..... 29. ..... 30. ..... 31. ..... 32. ..... 33. ..... 34. ..... 35. ..... 36. ..... 37. ..... 38. ..... 39. ..... 40. ..... 41. ..... 42. ..... 43. .....
---	---

Muslimanska praznovanja (gl. Literatura)**Muslimanski prazniki in obredi**

* Špološna predstavitev muslimanskega obredja in bogočastja

* Študentje predstavijo vaje.

Vaja 3

SEZNAM ŠTUDENTOV	
1.	1. Bogoslužni oz. molitveni prostor
2.	2. Obredno umivanje pred molitvijo »wudu«
3.	3. Vsakdanje obredne molitve »salat«
4.	4. Tedenska obredna molitev v džamiji ali mošeji »Al-Jum'ah«
5.	5. Drže pri molitvi »namazu«
6.	6. Muslimanska (obredna) oblačila
7.	7. Islamska (obredna) glasba (instrumenti)
8.	8. Islamski koledar (prazniki)
9.	9. Kurbanski bajram
10.	10. Ramadanski post »saum«
11.	11. Dan Ašure (šiiti, dan žalovanja)
12.	12. Obredje med romanjem v Meko (veliki hadž)
13.	13. Obredi malega hadža – »umra«: tavaf
14.	14. Obredi ob rojstvu otroka
15.	15. Islamski obredi ob poroki (šeriatska poroka; poroka z nemuslimanom)
16.	16. Pogrebni obredi v islamu
17.	17. 99 Božjih imen
18.	
19.	
20.	

Literatura:

- Alenka Goljevšček, Med bogovi in demoni. Liki iz slovenske mitologije. Mladinska knjiga, Ljubljana 1988
- Dolf Lindner, *Praznoverje*. Mohorjeva založba, Celovec 1991
- Dušan Rešek, *Šege in verovanja ob Muri in Rabi*. Pomurska založba 1979
- Joseph Campbell, *Miti, po katerih živimo*. Založba Eno, Ljubljana 2007
- Magda Peršič, Šege na Pivškem. *Praznični časi in praznovanja v koledarskem letu*, Postojna 2003
- Margo Westrheim, *Koledarji sveta. Pregled koledarjev in načinov praznovanja*. Založba Amalietti, Ljubljana 2000
- Mircea Eliade, *Kovači i alkemičari*. Biblioteka Zora, GZH 1983 (orig. *Forgerons et alchimistes*, Paris 1977)
- Nada Grošelj (ur.), *Praznično leto Rimljanov v pesmi. Verzi o praznikih, običajih, ozvezdijih*. Mladinska knjiga, Ljubljana 2006
- Nadja Furlan, *Iz poligamije v monogamijo. Inkulturacija krščanskega zakona v Zambisko kulturo*. Teološka fakulteta, Ljubljana 2008
- Niko Kuret, *Praznično leto Slovencev*. I-IV, Ljubljana, 1989
- Pavle Zablatnik, *Čar letnih časov v ljudskih šegah na Koroškem*. Mohorjeva založba, Celovec 1984
- Pavle Zablatnik, *Od zibelke do groba. Ljudska verovanja, šege in navade na Koroškem*. Mohorjeva založba, Celovec 1982
- Vinko Möderndorfer, *Verovanja, uvere in običaji Slovencev*. Družba sv. Mohorja v Celju 1948
- Vinko Potočnik, *Človek – obredno bitje*. V: *Vzgoja. Revija za učitelje, vzgojitelje in starše*, št. 13, marec 2002, 6-7
- Zmago Šmitek, *Mitološko izročilo Slovencev. Svetinje preteklosti*. Študentska založba, Ljubljana 2004

- France Oražem, *Leto Kristusove skrivnosti*. Ljubljana: Družina 1989
- Slavko Krajnc, *Obred pashalne večerje za krščanska občestva*. Ptuj 1998

*****

- Ovsec, Damjan J. 1993. Merjenje časa: koledarji. V: Gea št. 3 (letnik 3), 50-52.
- <http://sl.wikipedia.org/wiki/Koledar>
- [Pucer, Alberto](#). 1993. Julijev julij, Avgustov avgust: nastanek prvih koledarjev sega daleč v prazgodovinsko dobo. V: Primorske novice 47, št.102 (30.XII.1993), 32.
- [Nuttall, Zelia](#). 1901. The fundamental principles of old and new world civilizations: a comparative research based on a study of the ancient Mexican religious, sociological and calendrical systems. Cambridge (Mass.): The Peabody Museum of American Archaeology and Ethnology.
- [Lilley, John](#). 1984. Koledarji in letni časi. V: David in Pat Alexander (ur.). Svetopisemski vodnik. Koper: Ognjišče, 110-116.
- [Rojc, Helena Erika](#). 2002. Astronomija v koledarju Majev (diplomsko delo). Ljubljana.
- [Trubar, Primož](#). 1957. Ta slovenski kolendar kir vselei terpi ... = Windischer Calender, vnd andere sachen darbey. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- <http://www.archive.org/details/trubarjevzborni00ilegoog>
- [Jaritz, Gerhard in Moreno-Riaño, Gerson](#) (ur.). 2003. Time and eternity: the medieval discourse. Turnhout: Brepols.
- [Freeman-Grenville, G... S. P.](#) 1995. The Islamic and Christian calendars : AD 622-2222 (AH 1-1650): a complete guide for converting Christian and Islamic dates and dates of festivals. Reading (UK): Garnet Publishing.
- [Likar, Ivan](#). 2002. Vrnitev na sončni čas. V: Družina 51, št. 43 (2002), 1.
- [Henisch, Bridget Ann](#). 2002. The medieval calendar year. 2. Ponatis. University Park, Pennsylvania: Pennsylvania, State University Press.
- [Keber, Janez](#). 1986. Slovenska imena mesecev iz imen svetnikov. V: Mohorjev koledar (1986), 160-163.
- [Urbanija, Marko in Krašovec, Jože](#). 1996. Preglednice mer, denarnih enot, koledarja in praznikov. V: Svetlo pismo Stare in Nove zaveze. Ljubljana: Svetopisemska družba Slovenije, 1926-1930.
- [Tsuchihashi, Paul J.](#) kop. 1988. Japanese chronological tables from 601 to 1872. Tokyo: Sophia University, 1952.
- [Keber, Janez](#). 1994. O slovenskih imenih mesecev. V: Družinska pratika (1994), 36-42.
- [Muževič, Boris](#). 1997. Skravnosti koledarja Majev: ljudstva. V: Gea. 7, št. 3 (marec 1997), 34-35.
- [Kilar, Bogdan](#). 1982. Ob 400-letnici gregorijanskega koledarja. V: Proteus 45, št. 1 (sep. 1982), 23-25.
- [De Grummond, Nancy Thomson](#) in [Simon, Erika](#) (ur.). 2006. The religion of the Etruscans. Austin : University of Texas Press.
- [Holland, Charles Hepworth](#). 1999. The idea of time. Chichester [etc.] : John Wiley & Sons
- [Sprajc, Ivan](#). 2002. Izvor 260-dnevnega koledarja. V: Gea 12, št. 12 (dec. 2002), 69-70 (Geina sredica).
- [Cappelli, Adriano](#). 1960. Cronologia, cronografia e calendario perpetuo: dal principio dell'Èra Cristiana ai giorni nostri : tavole cronologico-sincrone e quadri sinottici per verificare le date storiche. V: Milano: U. Hoepli.
- [Hannah, Robert](#). 2005. Greek and Roman calendars : constructions of time in the classical world. London : Duckworth.
- [Verbinc, Helena](#). 1991. Prvi koledarji. V: Življenje in tehnika št. 11 (november 1991), 20-22.

»Za uspeh je najprej potrebna močna volja. Mobilizirajte svojo voljo.«
(Ronald Schlesinger)